

EUROPOS KOMISIJA

Bruselis, 2012 05 30
COM(2012) 276 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI

Priemonių, kurių ėmėsi Vengrija

**atsižvelgdama į 2012 m. kovo 13 d. Tarybos rekomendaciją siekiant ištaisyti perviršinio
valdžios sektoriaus deficito padėtį, vertinimas**

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI

Priemonių, kurių ėmėsi Vengrija

atsižvelgdama į 2012 m. kovo 13 d. Tarybos rekomendaciją siekiant ištaisyti perviršinio valdžios sektoriaus deficito padėtį, vertinimas

1. PERVIRŠINIO DEFICITO PROCEDŪRA IR NAUJAUSIOS REKOMENDACIJOS

2004 m. liepos 5 d. pagal Europos bendrijos steigimo sutarties (EB sutarties) 104 straipsnio 6 dalį Taryba Sprendimu Nr. 2004/918/EB¹ nustatė, kad Vengrijoje susidaręs perviršinis deficitas, ir pagal EB sutarties 104 straipsnio 7 dalį pateikė rekomendaciją, kaip ištaisyti perviršinio deficito padėtį iki 2008 m. pabaigos.

2005 m. sausio 18 d. pagal EB sutarties 104 straipsnio 8 dalį Taryba Sprendimu Nr. 2005/348/EB² nustatė, kad Vengrija nesiėmė veiksmingų priemonių atsižvelgdama į jos rekomendaciją, ir 2005 m. kovo 8 d. pagal EB sutarties 104 straipsnio 7 dalį pateikė antrą rekomendaciją, kurioje patvirtintas perviršinio deficito panaikinimo terminas – 2008 m. 2005 m. lapkričio 8 d. Sprendimu Nr. 2005/843/EB³ pagal EB sutarties 104 straipsnio 8 dalį Taryba nustatė, kad Vengrija antrą kartą nesilaikė rekomendacijų pagal EB sutarties 104 straipsnio 7 dalį. Todėl 2006 m. spalio 10 d. pagal EB sutarties 104 straipsnio 7 dalį Taryba pateikė Vengrijai trečią rekomendaciją, kuria perviršinio deficito panaikinimo terminas nukeliamas į 2009 m. 2009 m. liepos 7 d. Taryba savo rekomendacijoje, priimtoje pagal EB sutarties 104 straipsnio 7 dalį (toliau – 2009 m. liepos 7 d. Tarybos rekomendacija), padarė išvadą, kad galima laikyti, jog Vengrijos valdžios institucijos ėmėsi veiksmingų priemonių atsižvelgdamos į 2006 m. spalio 10 d. rekomendacijas, ir, atsižvelgdama į didelį ekonomikos nuosmukį, pagal EB sutarties 104 straipsnio 7 dalį pateikė patikslintą (ketvirtą) rekomendaciją, kurioje Vengrijai vėl nustatė naują padėties ištaisymo terminą, t. y. 2011 m. 2010 m. sausio 27 d. Komisija priėmė komunikatą Tarybai⁴, kuriame padarė išvadą, kad Vengrija ėmėsi veiksmingų priemonių atsižvelgdama į 2009 m. liepos 7 d. Tarybos rekomendaciją, tačiau atkreipė dėmesį į didelę riziką.

2012 m. sausio 24 d. Sprendimu Nr. 2012/139/ES⁵ pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 126 straipsnio 8 dalį Taryba nustatė, kad Vengrija nesiėmė veiksmingų priemonių atsižvelgdama į 2009 m. liepos 7 d. Tarybos rekomendaciją per toje rekomendacijoje nustatytą laikotarpį. 2011 m. 3 % BVP deficito pamatinė vertė neviršyta ne dėl struktūrinio tvaraus koregavimo, bet dėl reikšmingų vienkartinių pajamų. Tuo pat metu 2010 ir 2011 m. stebėtas struktūrinis pablogėjimas, viršijęs 2 % BVP, palyginti su rekomenduotu bendru 0,5 % BVP fiskaliniu pagerėjimu. Be to, nors valdžios institucijos 2012 m. įgyvendina struktūrines priemones, kuriomis tikimasi iš esmės ištaisyti ankstesnį pablogėjimą, 3 % BVP deficito pamatinė vertė 2012 m. vėl nebus viršyta tik dėl vienkartinių

¹ OL L 389, 2004 12 30, p. 27.

² OL L 110, 2005 4 30, p. 42.

³ OL L 314, 2005 11 30, p. 18.

⁴ COM(2010) 10 galutinis.

⁵ OL L 66, 2012 3 6, p. 6.

beveik 1 % BVP pajamų, tačiau Sutartyje nustatyta pamatinė vertė bus viršyta 2013 m., kai visų vienkartinių priemonių bus laipsniškai atsisakyta. Priėmusi tą Tarybos sprendimą, Taryba 2012 m. kovo 13 d. Įgyvendinimo sprendimu Nr. 2012/156/ES⁶ nusprendė sustabdyti dalį Sanglaudos fondo įsipareigojimų Vengrijai nuo 2013 m. sausio 1 d. pagal 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1084/2006, įsteigiančio Sanglaudos fondą⁷, 4 straipsnį.

Tą pačią dieną Taryba taip pat pateikė naują (penktą) rekomendaciją Vengrijai pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį ir Reglamento (EB) Nr. 1467/97⁸ 3 straipsnį (toliau – 2012 m. kovo 13 d. Tarybos rekomendacija), kurioje nustatė naują perviršinio deficito padėties ištaisymo terminą – 2012 m. Be to, Taryba pateikė šias konkrečias rekomendacijas:

- Vengrijos valdžios institucijos patikimu ir tvariu būdu turėtų sumažinti valdžios sektoriaus deficitą iki mažesnės nei 3 % BVP pamatinės vertės, laikydamosi daugiamečio plano, pateikto patikslintoje konvergencijos programoje, kuri patvirtinta 2011 m. liepos 12 d. Tarybos pareikšta nuomone. Konkrečiai, šiuo tikslu Vengrijos valdžios institucijos turėtų:
 - (a) užtikrinti, kad būtų pasiektas 2012 m. deficito tikslas – 2,5 % BVP, kuriam pasiekti, remiantis makroekonominė sistema po 2012 m. vasario mėn. Komisijos tarnybų tarpinės prognozės, reikėtų bent 0,5 % BVP papildomų fiskalinių pastangų (be jau numatytų 1,9 % BVP). Visų pirma tai turėtų būti atlikta toliau konkretizuojant ir griežtai įgyvendinant deficito mažinimo priemones, nustatytas *Széll Kálmán* plane ir atnaujintoje konvergencijos programoje, taip pat patvirtinant reikiamas papildomas struktūrinio pobūdžio konsolidavimo priemones;
 - (b) nominaliojo balanso gerinimui skirti galimas nenumatytąsias pajamas, įskaitant galimas vienkartinės pajamas, gautas dėl naudos gavėjų perėjimo iš privačios į valstybinę pensijų sistemą;
 - (c) imtis reikalingų papildomų struktūrinio pobūdžio priemonių, siekiant užtikrinti, kad 2013 m. deficitas, kuris, remiantis makroekonominė sistema po 2012 m. vasario mėn. Komisijos tarnybų tarpinės prognozės, turėtų 0,6 % BVP viršyti 3 % BVP pamatinę vertę, išliktų gerokai žemiau ribos net po numatomo ir rekomenduojamo visiško laipsniško vienkartinių pajamų, siekiančių beveik 1 % BVP, atsisakymo. Šios priemonės galėtų apimti planuojamų struktūrinių reformų, numatytų *Széll Kálmán* plane, tolesnį konkretizavimą ir įgyvendinimą;
 - (d) į būsimus biudžeto įstatymus įtraukti pakankamo rezervo nuostatas (papildomai prie bendro rezervo, nurodyto Valstybės finansų įstatyme), siekiant užtikrinti, kad biudžeto tikslai būtų pasiekti net ir nenumatytų įvykių atveju.
- Tas biudžeto koregavimas turėtų padėti sugrįžti prie bendrosios valdžios sektoriaus skolos santykio mažėjimo tendencijų. Visų pirma reikėtų užtikrinti pakankamą pažangą laikantis skolos mažinimo lyginamojo dydžio per trejų metų laikotarpį po perviršinio deficito panaikinimo pagal Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 1a dalį.
- Pagal 2011 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendaciją Vengrijos valdžios institucijos turėtų įgyvendinti pagrindines konstitucines fiskalines taisykles, pritaikydamos ekonominį

⁶ OL L 78, 2012 3 17, p. 19.

⁷ OL L 210, 2006 7 31, p. 79.

⁸ OL L 209, 1997 8 2, p. 6.

stabilumą reglamentuojančius konstitucinius teisės aktus. Skaitinėmis taisyklėmis turėtų būti užtikrinta, kad biudžeto procesas vyktų pagal iš tiesų privalomą vidutinės trukmės sistemą ir kad būtų išplėsta Fiskalinės tarybos analizės kompetencija.

Taryba Vengrijos vyriausybei nustatė 2012 m. rugsėjo 13 d. terminą, iki kurio būtina imtis veiksmingų priemonių ir nurodyti priemones, kurios bus reikalingos siekiant tvariai panaikinti perviršinį deficitą. Kartu ji įsipareigojo jau 2012 m. birželio 22 d. vykstančiame susitikime įvertinti, ar Vengrija ėmėsi būtinų taisomųjų priemonių, kad būtų galima panaikinti dalinį Sanglaudos fondo įsipareigojimų sustabdymą 2013 m., jei bus laikomasi nustatytų sąlygų⁹. Siekdama sudaryti palankesnes sąlygas Tarybos sprendimui priimti, Komisija įsipareigojo nedelsdama pateikti Tarybai savo vertinimą, ar buvo imtasi veiksmingų priemonių po to, kai vykdydama 2012 m. kovo 13 d. Tarybos rekomendaciją pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį Vengrijos vyriausybė patvirtino taisomąsias priemones. Šie įsipareigojimai ir priemonės, kurių ėmėsi Vengrijos valdžios institucijos, yra šio komunikato pagrindas.

Verta paminėti, kad Taryba taip pat paragino Vengrijos valdžios institucijas imtis reikalingų struktūrinių veiksmų, kad Vengrija pasiektų 2013 m. biudžeto tikslą, t. y. 2,2 % BVP deficitą, taip, kad per visą tvaraus perviršinio deficito panaikinimo laikotarpį būtų užtikrintas vidutinės trukmės tikslo laikymasis.

2. VEIKSMINGŲ PRIEMONIŲ, KURIŲ IMTASI, VERTINIMAS

Pagal Reglamentą (EB) Nr. 1467/97 ir persvarstytą Elgesio kodeksą¹⁰ turėtų būti laikoma, kad valstybė narė ėmėsi veiksmingų priemonių, jei ji veikė laikydamasi pagal 126 straipsnio 7 dalį pateiktos rekomendacijos. Elgesio kodekse nustatyta, kad vertinant veiksmingas priemones visų pirma turėtų būti atsižvelgiama į tai, ar atitinkama valstybė narė pasiekė Tarybos iš pradžių rekomenduotus metinius biudžeto tikslus ir užtikrino pagal ciklą pakoreguoto balanso, atmetus vienkartinės ir kitas laikinas priemones, pagerėjimą.

2.1. Priemonių, kurių imtasi siekiant 2012 ir 2013 m. biudžeto rezultatų, vertinimas

Makroekonominė aplinka šiek tiek suprastėjo, palyginti su Komisijos tarnybų 2012 m. vasario mėn. prognoze, kuria grindžiama 2012 m. kovo 13 d. Tarybos rekomendacija ir pagal kurią realusis BVP turėtų susitraukti 0,1 % 2012 m., o 2013 m. vėl augti iki kuklaus 1,6 % lygio. Šis suprastėjimas daugiausia susijęs su blogesniais, nei tikėtasi, pirmo ketvirčio statybų sektoriaus rezultatais. Be to, dėl naujų priemonių, kurių neseniai imtasi (žr. toliau), dar pablogėjo trumpalaikė ir vidutinės trukmės augimo perspektyva ir, remiantis Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognoze ir iki prognozės galutinio termino gauta informacija¹¹,

⁹ Tarybos įgyvendinimo sprendimo 2012/156/ES dėl dalinio įsipareigojimų teikti lėšas iš Sanglaudos fondo 2013 m. sustabdymo 12 konstatuojamojoje dalyje teigiama: „jeigu iki 2012 m. birželio 22 d. arba vėliau pagal Reglamento (EB) Nr. 1084/2006 4 straipsnio 2 dalį Taryba nustato, kad Vengrija ėmėsi būtino korekcinio veiksmo, ji nedelsdama nusprendžia panaikinti atitinkamų įsipareigojimų sustabdymą.“

¹⁰ 2012 m. sausio 24 d. „Stabilumo ir augimo pakto įgyvendinimo sąlygos ir stabilumo ir konvergencijos programų formos ir turinio gairės“. Žr. http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/coc/code_of_conduct_en.pdf.

¹¹ Gegužės 15 d. Vengrijos statistikos tarnyba paskelbė 2012 m. pirmo ketvirčio išankstinius įverčius. Eliminavus sezono ir darbo dienų įtaką, realusis BVP sumažėjo 1,3 % (tai nustebino ir pačius analitikus), palyginti su 0,5 % nuosmukiu, numatytu 2012 m. pavasario prognozėje, kuri paskelbta gegužės 11 d., t. y. likus vos kelioms dienoms iki šio išankstinio įverčio paskelbimo.

realusis BVP turėtų sumažėti 0,3 % BVP 2012 m., o 2013 m. padidėtų tik 1,0 %. 2012 m. konvergencijos programoje (KP) pateikta augimo perspektyva kiek optimistiškesnė (0,1 % 2012 m. ir 1,6 % 2013 m.) daugiausia dėl: i) didesnių privataus vartojimo išlaidų, kurias lemia daugiau vilčių teikiančios užimtumo augimo privačiame sektoriuje prielaidos, ir ii) dinamiškesnio bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo.

Dėl 9,7 % BVP vienkartinių pajamų, gautų *de facto* panaikinus anksčiau privalomą privatų pensijų fondą¹², 2011 m. užregistruotas 4,3 % BVP valdžios sektoriaus biudžeto perteklius. Tačiau atėmus vienkartinius veiksnius, gaunamas 5¼ % BVP biudžeto deficitas. Nors šis rezultatas iš esmės atitinka vertinimą, pateiktą Komisijos tarnybų darbiniame dokumente, pridėtame prie 2012 m. kovo mėn. Komisijos rekomendacijos dėl Tarybos rekomendacijos pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį, jis yra geresnis, nei prognozavo vyriausybė savo 2011 m. gruodžio mėn. perviršinio deficito procedūros (PDP) pažangos ataskaitoje ir Komisijos tarnybos 2012 m. sausio mėn. pradžioje¹³, ir daugiausia atspindi geresnį, nei tikėtasi, vietos valdžios sektoriaus biudžeto balansą.

2.1.1. Deficito panaikinimas 2012 m. remiantis Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognoze ir nenumatytų pajamų naudojimu

Pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę numatoma, kad 2012 m. biudžeto deficitas sieks 2,5 % BVP – toks rodiklis atitinka oficialų deficito tikslą ir yra 0,5 % BVP mažesnis už deficito įvertį, įtrauktą į 2012 m. kovo mėn. vertinimą. Ši geresnė perspektyva iš esmės grindžiama trimis elementais:

1. Ją sudarant atsižvelgta į bazės efektą dėl geresnio, nei tikėtasi, 2011 m. biudžeto rezultato (0,1 % BVP).
2. 2012 m. konvergencijos programoje vyriausybė paskelbė apie naujas 0,3 % BVP dydžio taupymo priemones, turinčias įtakos 2012 m. biudžeto raidai. Tai priemonės, dėl kurių pajamos padidės daugiau nei 0,1 % BVP, įskaitant naujo telekomunikacijų paslaugų mokesčio įvedimą ir atvirkštinį apmokestinimą PVM žemės ūkio sektoriuje. Kalbant apie išlaidas, 0,2 % BVP planuojama sutaupyti mažinant asignavimus šakinėms ministerijoms ir toliau mažinant vaistų subsidijas. Atsižvelgiant į riziką, susijusią su išlaidų priemonių įgyvendinimu, į Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozėje pateiktus skaičiavimus įtraukta 0,2 % BVP sutaupomų lėšų (iš bendros 0,3 % BVP sumos).
3. Be naujų taupymo priemonių, deficito perspektyvai įtakos turi naujos vienkartinės priemonės. Šios naujos 0,4 % BVP vienkartinės pajamos apima: i) naujos likusių galutinių naudos gavėjų perėjimo iš privačios į valstybinę pensijų sistemą bangos, reaguojant į vyriausybės paskatas ir 2012 m. kovo mėn. pabaigos terminą, poveikį (0,2 % BVP)¹⁴ ir ii)

¹² 2011 m. vyriausybė suteikė galimybę anksčiau privalomų privačių pensijų fondų nariams grįžti į valstybinę pensijų sistemą ir skatino tai daryti. Šiomis aplinkybėmis 97 % narių nusprendė grįžti, todėl gaunama: i) vienkartinių biudžeto pajamų, nes sukauptas narių turtas perkeltas į valdžios sektorių, ir ii) daugiau nuolatinių pajamų dėl pensijų įmokų į valstybinę pensijų sistemą.

¹³ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, pridėtas prie Komisijos rekomendacijos dėl Tarybos sprendimo pagal Sutarties 126 straipsnio 8 dalį. Žr. http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/30_edps/other_documents/2012-03-06_hu_126-7_commission_swd_en.pdf.

¹⁴ Nors terminas, iki kurio reikėjo pereiti iš privačios į valstybinę pensijų sistemą, buvo 2012 m. kovo 31 d. ir buvo žinoma, kad maždaug ketvirtadalis likusių narių nusprendė pereiti į valstybinę sistemą, o

vienkartines 0,2 % BVP pajamas, susijusias su tuo, kad tam tikros ES struktūrinių fondų lėšos gautos tik 2012 m. sausio mėn., o vyriausybė atliko susijusius mokėjimus galutiniams naudos gavėjams dar 2011 m. gruodžio mėn. – apie tai Komisijos tarnyboms pranešta rengiant 2012 m. balandžio mėn. prognozes¹⁵. Numatoma, kad jas iš dalies atsvers naujos vienkartinės 0,15 % BVP išlaidos, susijusios su transporto sektoriumi (apie šį sprendimą Komisijos tarnyboms taip pat pranešta balandžio mėn.). Taigi numatoma, kad grynosios vienkartinės priemonės padidės maždaug 0,25 % BVP ir sudarys apie 0,9 % BVP. Neatsižvelgiant į šiuos laikinus veiksnius, biudžeto deficitas viršytų 3 % BVP pamatinę vertę (ir siektų 3,4 % BVP).

Nors 2012 m. deficito tikslą numatoma pasiekti, pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę tam reikėtų panaudoti visą beveik 1½ % BVP dydžio ypatingąjį rezervą (nenumatytyjų išlaidų mažinimas)¹⁶, kuris buvo sukurtas siekiant kompensuoti nenumatytas išlaidas ir kartu pasiekti deficito tikslą¹⁷. Tačiau pagal 2012 m. konvergencijos programoje pateiktus skaičiavimus 2012 m. dar lieka 0,4 % BVP dydžio ypatingasis rezervas. Šis skirtumas susidaro dėl beveik ½ % BVP išlaidų nuokrypių, kuriuos numato Komisijos tarnybos, susijusių su vaistų subsidijomis, transporto sektoriumi ir išsamios informacijos apie biudžetinių asignavimų mažinimą stoka, taip pat su šiek tiek mažesnėmis mokestinėmis pajamomis, atsižvelgiant į lėtesnio ekonomikos augimo prognozę.

Pagal 2012 m. kovo 13 d. Tarybos rekomendaciją visas nenumatytąsias pajamas, įskaitant galimas vienkartinės pajamas, gautas dėl naudos gavėjų perėjimo iš privačios į valstybinę pensijų sistemą, reikia skirti nominaliajam balansui gerinti. Atsižvelgiant į tai, kad 2012 m. konvergencijos programoje šios pajamos nenumatytos, į 2012 m. pavasario prognozę jos įtrauktos taip, kad būtų pasiektas (bet neviršytas) deficito tikslas.

2.1.2. Deficito panaikinimas 2013 m. remiantis Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognoze ir rezervo nuostatomis

Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozėje numatyta, kad biudžeto deficitas 2013 m. padidės iki 2,9 % BVP; tai reiškia, kad biudžeto deficitas turėtų būti mažesnis už 3 % BVP pamatinę vertę tiek 2012 m., tiek 2013 m., nors pirmaisiais metais tai priklauso nuo vienkartinių priemonių. 2013 m. deficito prognozė 0,7 % BVP mažesnė už 3,6 % BVP deficito įvertį, įtrauktą į 2012 m. kovo mėn. vertinimą, bet 0,7 % BVP didesnė už oficialų 2,2 % BVP deficito tikslą. Fiskalinės perspektyvos pagerėjimas susijęs su daugeliu papildomų taupymo priemonių, apie kurias paskelbta 2012 m. konvergencijos programoje. Vyriausybės vertinimu, dėl šių priemonių 2013 m. biudžeto deficitas gali sumažėti maždaug 1,7 % BVP. 2012 m. konvergencijos programoje, remiantis palankesniais, nei anksčiau tikėtasi, 2011 m. duomenimis, taip pat skaičiuojama, kad vietos valdžios sektoriaus deficitas 2012 m. bus 0,2 % BVP mažesnis, o 2013 m. – 0,3 % BVP mažesnis. Bendrasis taupymo priemonių poveikis mažinant deficitą (maždaug 1,7 % BVP) skaičiuojamas naudojant minimalias 2012 m.

tai reiškia vienkartinį 0,2 % BVP pajamų pervedimą, į 2012 m. konvergencijos programą šios operacijos pajamos neįtrauktos.

¹⁵ Tą pačią apskaitą pagal pinigų srautus ir pagal ESS, kurią taiko vyriausybė, tikrina Eurostatas.

¹⁶ Tą pačią apskaitą pagal pinigų srautus ir pagal ESS, kurią taiko vyriausybė, tikrina Eurostatas.

¹⁷ Pateiktame biudžete buvo numatyta 0,7 % BVP ypatingasis rezervas, o priimtame biudžete jis padidintas 0,4 % iki 1,1 % BVP. Remiantis vyriausybės skaičiavimais, į 2012 m. konvergencijos programą įtrauktų beveik 0,4 % BVP dydžio taupymo priemonių, numatytų 2012 m., tikslas – atkurti tam tikrą ypatingąjį rezervą, nes biudžete suplanuotas 1,1 % BVP dydžio ypatingasis rezervas bus skirtas jau dabar akivaizdiems pajamų trūkumams ir išlaidų nuokrypiams kompensuoti.

konvergencijos programoje numatytas pajamas (0,4 % BVP) iš finansinių sandorių mokesčio. Tokį požiūrį patvirtina gegužės 9 d. vyriausybės sprendimas, kuriuo siekiama šias minimalias pajamas surinkti. Kartu skaičiuojant atsižvelgiama į beveik 0,2 % BVP lėšų, sutaupomų griežtai kontroliuojant viešojo sektoriaus prekių ir paslaugų pirkimo išlaidas, – tai netiesiogiai numatyta 2012 m. konvergencijos programoje ir viešai paskelbta 2012 m. gegužės 16 d.

Pajamų priemonės, be kita ko, yra tokios: i) finansinių sandorių mokesčio įvedimas (bent 0,4 % BVP), ii) didesni draudimo paslaugų ir energetikos ir komunalinių paslaugų sektoriaus mokesčių tarifai (0,2 % BVP), iii) mokesčio telekomunikacijų sektoriui ir atvirkštinio apmokestinimo PVM žemės ūkio sektoriuje visas metinis poveikis (0,2 % BVP), taip pat iv) elektroninės kelių rinkliavos sistemos įvedimas nuo 2013 m. liepos mėn. (0,25 % BVP). Išlaidų priemonės, be kita ko, yra tokios: i) biudžeto skyrių ir valstybės įmonių asignavimų mažinimas, ii) centrinės valdžios subsektoriaus prekių ir paslaugų pirkimo išlaidų įšaldymas nominalia verte, taip pat iii) subsidijų transporto sektoriui ir vaistams mažinimas; jų bendras poveikis gerinant biudžeto būklę sudaro daugiau nei 0,6 % BVP.

Atsižvelgiant į tai, kad iki Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozės galutinio termino (2012 m. balandžio 26 d.) negauta tam tikros informacijos, ir į riziką, susijusią su kai kurių išlaidų mažinimo priemonių įgyvendinimu, rengiant prognozę buvo galima įtraukti tik du trečdalius šio 1,7 % BVP dydžio teigiamo poveikio deficitui (t. y. 1,1 % BVP). 2012 m. konvergencijos programoje prognozuojama, kad 2,2 % BVP deficito tikslas bus pasiektas išlaikant 0,2–0,5 % BVP (priklausomai nuo pajamų, surinktų iš finansinių sandorių mokesčio) ypatingą rezervą, o pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę deficitas turėtų būti kiek mažesnis už 3 % BVP pamatinę vertę nepaliekant jokio ypatingojo rezervo (ir darant prielaidą, kad tais metais nebus jokių vienkartinį ir laikinųjų priemonių). Ši didesnio deficito prognozė iš esmės rodo riziką, susijusią su ankstesnių ir neseniai paskelbtų taupymo priemonių (atitinkamai $\frac{1}{4}$ % ir $\frac{1}{2}$ % BVP) įgyvendinimu, taip pat prastesnę makroekonominę perspektyvą (dėl to deficitas padidėja $\frac{1}{4}$ % BVP)¹⁸.

Rekomendacijoje vyriausybės taip pat prašoma į būsimus biudžeto įstatymus įtraukti pakankamo rezervo nuostatas. Nors Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2013 m. neliks jokio ypatingojo rezervo galimiems nuokrypiams finansuoti, joje atsižvelgta į tam tikrą įgyvendinimo riziką. Be to, valdžios institucijos dar turi galimybę įtraukti tokį rezervą į būsimus biudžeto įstatymus. Ši situacija, taip pat vienkartinį pajamų naudojimas struktūriniam biudžetui gerinti bus stebimi, remiantis pusmečio PDP pažangos ataskaita, kurią vyriausybė turi nuolat teikti iki PDP panaikinimo.

2.1.3. Nauja informacija po pavasario prognozės galutinio termino

Po Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozės galutinio termino vyriausybė pateikė papildomos informacijos apie ketinimą sumažinti biudžeto skyrių asignavimus 0,15 % BVP; Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozėje dėl nepakankamos informacijos atsižvelgta tik į trečdalį šios sumos. Pateikus naujos informacijos patikslinta, kokio masto poveikis daromas įvairių ministerijų biudžetams ir asignavimams, ir paaiškinta, kad lėšų ketinama sutaupyti panaikinant atrinktas užduotis ir didinant efektyvumą – taip bus galima užtikrinti priemonių tvarumą. Remdamosi šia informacija, Komisijos tarnybos dabar gali į savo atnaujintą projekciją įtraukti visą 0,15 % BVP šios priemonės poveikį. Be to, 2012 m.

¹⁸ Verta pabrėžti, kad dar trūksta tam tikros išsamios informacijos ir apie pajamų priemones, todėl vertinant jų poveikį biudžetui atsiranda tam tikras netikrumas.

gegužės 16 d. vyriausybės sprendimu Nr. 1152/2012, kuriuo iš dalies pakeistas vyriausybės sprendimas Nr. 1122/2012 (balandžio 25 d.), vyriausybė viešai paskelbė apie savo sprendimą centrinės valdžios biudžeto posistemės prekių ir paslaugų pirkimo išlaidas išaldyti nominalia verte, o vietos valdžios posistemės tų išlaidų augimą apriboti iki pusės infliacijos lygio 2013 m. (2012 m. konvergencijos programoje tai numatyta tik netiesiogiai). Vyriausybė taip pat patikslino, kad beveik 0,2 % BVP lėšų būtų sutaupyta taikant tuos pačius principus, kurie taikomi mažinant biudžeto skyrių asignavimus. Dėl šio sprendimo Komisijos tarnybų atnaujintas biudžeto vertinimas pagerėja tik 0,1 % BVP, nes kyla tam tikra su įgyvendinimu susijusi rizika, taip pat atsižvelgiant į tai, kad centrinės valdžios poveikis vietos valdžios biudžeto planavimui yra ribotas.

2012 m. gegužės 9 d. valdžios institucijos priėmė tam tikrus pagrindinius mokesčių paketo (įstatymų projektai Parlamentui pateikti gegužės 11 d.) parametrus, įskaitant tam tikrus elementus, kurie skiriasi nuo aprašytųjų 2012 m. konvergencijos programoje. Apskritai nauji mokesčiai bus nuolat taikomi įmonėms, o ne vartotojams, kaip buvo planuota, todėl investicinė aplinka gali dar pablogėti – tai matyti iš susijusių verslo organizacijų pareiškimų. Kalbant apie konkrečius kiekybinius pokyčius, vyriausybė nustatė telekomunikacijų mokesčio mėnesio mokėjimų viršutinės ribas ir mažiau, nei planuota, padidino energetikos ir komunalinių paslaugų įmonių papildomą mokesťį, dėl to prarandama beveik 0,1 % BVP pajamų. Šį nuostolį planuojama kompensuoti atitinkamai gaunant daugiau pajamų iš finansinių sandorių mokesčio, nes iš pradžių numatytų viršutinių ribų panaikinimo poveikio visiškai neatsvers trumpesnis apmokestinamų sandorių sąrašas. Remiantis informacija, turima tuo metu, kai šis vertinimas buvo baigiamas rengti, ši nauja informacija neturėjo įtakos bendriems pajamų, kurias numatoma gauti taikant mokesčių paketą, įverčiams.

Atsižvelgiant į visą šią naują informaciją, gautą po Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozės galutinio termino, ir ypač į papildomą informaciją apie išlaidas, dėl kurios deficitas sumažėja 0,2 % BVP, prognozuojama, kad 2013 m. deficitas turėtų sumažėti iki 2,7 % BVP, taigi galima laikyti, kad jis būtų gerokai mažesnis už 3 % BVP ribą (informacija apie Komisijos vertinimo pasikeitimus įvairiais etapais pateikta 1 lentelėje).

2.1.4. Fiskalinės pastangos, kuriomis grindžiamas deficito panaikinimas 2012 ir 2013 m.

2012 m. kovo 13 d. rekomendacijoje Taryba paragino vyriausybę užtikrinti, kad būtų pasiektas 2012 m. deficito tikslas – 2,5 % BVP, o 2013 m. deficitas būtų gerokai mažesnis už 3 % BVP ribą. Remiantis makroekonominė situacija, apibūdinta Komisijos tarnybų 2012 m. vasario mėn. prognozėje, buvo numatyta, kad tam reikėtų bent ½ % BVP papildomų fiskalinių pastangų 2012 m. (be jau numatytų 1,9 % BVP) ir tolesnių pastangų 2013 m. (atsižvelgiant į 3,6 % BVP deficito prognozę tais metais).

Pagal Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozę struktūrinis balansas, pablogėjęs 1,4 % BVP 2010 m. ir dar 0,7 % BVP 2011 m., 2012 m. turėtų pagerėti 2¼ % BVP, t. y. ¼ % BVP daugiau, nei buvo numatyta atliekant 2012 m. kovo mėn. vertinimą. Nors papildomos fiskalinės pastangos šiek tiek mažesnės, nei rekomendavo Taryba, tai iš dalies galima paaiškinti (nedideliu) potencialaus augimo sumažinimu Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozėje, palyginti su 2012 m. vasario mėn. prognoze (dėl to 2012 m. atsiranda 0,1 % BVP neigiamas poveikis pagal ciklą pakoreguotam biudžeto balansui).

Be to, mokestinės pajamos (atėmus diskrecinių priemonių poveikį) 2012 m. yra mažesnės, nei galėtų būti atsižvelgiant į BVP raidą ir standartinių mokesčių elastingumą, ir galbūt iš dalies dėl to struktūrinio balanso pokytis yra šiek tiek mažesnis už reikalingas fiskalines pastangas.

Atsižvelgiant į šiuos veiksnius galima laikyti, kad 2012 m. fiskalinės pastangos iš esmės atitinka 2012 m. kovo 13 d. Tarybos rekomendacijos reikalavimus.

2012 m. pavasario prognozėje buvo numatytas nedidelis papildomas struktūrinio biudžeto balanso pagerėjimas (0,1 % BVP) 2013 m. Atsižvelgiant į naują informaciją, kurią vyriausybė pateikė po prognozės galutinio termino, papildomas pagerėjimas siektų daugiau nei $\frac{1}{4}$ % BVP.

1 lentelė. Biudžeto prognozių raida

	2012	2013
2012 m. kovo mėn. Komisijos vertinimas	-3,0	-3,6
Pagrindiniai makroekonominiai pokyčiai	-0,05	-0,05
Vienkartinės priemonės	0,25	0,0
<i>pajamų priemonės (papildomas privačių pensijų fondų narių perėjimas į valstybinę pensijų sistemą, speciali ES lėšų apskaita)</i>	0,40	0,0
<i>išlaidų priemonės (su skola susijusios išlaidos transporto sektoriuje)</i>	-0,15	0,0
Kiti fiskaliniai pokyčiai (pvz., atlyginimų kompensavimo sistemos pakeitimas, prisitaikymas prie mokesčių pakeitimų)	0,15	-0,10
Komisijos vertinimas prieš tai, kai imtasi naujų priemonių	-2,65	-3,75
2012 m. konvergencijos programoje nustatytos taupymo priemonės	0,20	1,10
<i>pajamų priemonės (pvz., finansinių sandorių mokestis, elektroninė kelių rinkliavos sistema, papildomas mokestis energetikos ir telekomunikacijų sektoriui)</i>	0,15	0,90
<i>išlaidų priemonės (pvz., išlaidų mažinimas biudžeto skyrių lygmeniu, vaistų subsidijų mažinimas)</i>	0,05	0,20
Taupymo priemonių šalutinis makroekonominis poveikis	-0,05	-0,25
2012 m. pavasario prognozė (paskelbta 2012 m. gegužės 11 d.)	-2,5	-2,9
Papildoma informacija apie išlaidų mažinimo priemones (po 2012 m. pavasario prognozės galutinio termino)	0,10	0,20
Atnaujintas Komisijos vertinimas	-2,5 ¹	-2,7

¹ Dėl papildomos informacijos apie taupymo priemones sukurtas 0,1 % BVP ypatingasis rezervas.

2.1.5. Bendras deficito ir skolos padėties ištaisymo vertinimas

Vertinant apskritai ir atsižvelgiant į informaciją, gautą po Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozės galutinio termino, numatoma, kad biudžeto deficitas pasieks 2,5 % BVP 2012 m. ir liks gerokai mažesnis už 3 % BVP pamatinę vertę 2013 m., kaip šių metų kovo mėn. rekomendavo Taryba. Biudžeto prognozės pagerėjimą daugiausia lemia naujų priemonių (0,3 % BVP 2012 m. ir 1,3 % BVP 2013 m.), apie kurias paskelbta 2012 m. konvergencijos programoje ir kurios paaiškintos vėliau, biudžetinis poveikis, tomis priemonėmis taip pat prisidedama prie struktūrinio balanso pagerėjimo ¼ % BVP 2012 m. ir dar ½ % BVP 2013 m., palyginti su 2012 m. kovo mėn. vertinimu. Dėl kitų veiksmų, kaip antai bazės efekto dėl šiek tiek geresnio, nei tikėtasi, 2011 m. biudžeto balanso ir didesnių vienkartinių pajamų, taip pat pagerėja nominalaus deficito perspektyva ir sudaromos sąlygos pasiekti 2,5 % BVP deficito tikslą 2012 m.

Gali būti naudinga pažymėti, kad kyla tam tikrų abejonių dėl konsolidavimo priemonių kokybės, nes jos daugiausia susijusios su pajamomis ir gali stabdyti ekonomikos augimą, taip pat turint omenyje verslo aplinkos pablogėjimą dėl to, kad laikini sektorių mokesčiai, kurių turėjo būti laipsniškai atsisakyta, *de facto* pakeisti nuolatiniais sektorių mokesčiais daugiausia tuose pačiuose sektoriuose. Kaip minėta Tarybos rekomendacijoje, siekdama tvariai panaikinti perviršinį deficitą, Vengrija galėtų pasinaudoti priemonėmis visuotinės išmokos vaikui (galbūt siejant tai su neseniai nustatytais mokesčių lengvatomis dėl šeiminių

padėties), centralizuoto verte pagrįsto nekilnojamojo turto mokesčio ir fiksuoto pajamų mokesčio sistemos progresinio pobūdžio srityje¹⁹.

2011 m. valdžios sektoriaus skola šiek tiek sumažėjo ir siekė 80,6 % BVP, atsižvelgiant į didelį pirminį perteklių (8¼ % BVP), kurį dideliu mastu atsvėrė forinto nuvertėjimas daugiau nei 10 %. Remiantis 2012 m. pavasario prognozėje numatyta deficitu perspektyva ir darant prielaidą, kad nebus parduota jokio valstybės turto²⁰, skola turėtų sumažėti iki 78,5 % BVP 2012 m. ir dar šiek tiek 2013 m. Pagal atnaujintą konvergencijos programą valstybės skola nuolat mažinama per visą programos laikotarpį ir 2013 m. sumažėja iki 77 % BVP, o 2015 m. – iki mažiau nei 73 % BVP. Kalbant apie atitiktį skolos mažinimo kriterijui, Vengrijai bus taikomas pereinamasis laikotarpis trejus metus po perviršinio deficito panaikinimo (t. y. 2013–2015 m.). Planuojamas fiskalinis koregavimas užtikrintų pakankamą pažangą laikantis skolos mažinimo kriterijaus. Remiantis planuojamu fiskaliniu koregavimu, skolos mažinimo kriterijus bus įvykdytas 2015 m. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 1a dalį trejų metų laikotarpiu po perviršinio deficito panaikinimo laikoma, kad valstybė narė, kuriai 2011 m. lapkričio 8 d. taikoma perviršinio deficito procedūra, yra įvykdžiusi reikalavimą pagal skolos kriterijų, jei atitinkamos valstybės narės daroma pažanga siekiant laikytis reikalavimo yra pakankama.

2.2. Priemonių, kurių imtasi fiskalinio valdymo srityje, vertinimas

Fiskalinio valdymo srityje Taryba paprašė Vengrijos valdžios institucijų pritaikyti Ekonominio stabilumo įstatymą, visų pirma nustatant iš tiesų privalomą vidutinės trukmės sistemą ir išplečiant Fiskalinės tarybos analizės kompetenciją. 2012 m. konvergencijos programoje paskelbta, kad po nustatytos naujos reguliavimo sistemos peržiūros vyriausybė pateiks Parlamentui būtinus pakeitimus per pavasario sesiją. Tuo metu, kai šis vertinimas buvo baigiamas rengti, jokios informacijos apie planuojamus pakeitimus nepateikta. Siekiant užtikrinti, kad Tarybos direktyva, kuria nustatomi būtiniausi nacionalinių biudžeto sistemų reikalavimai, būtų visiškai perkelta į nacionalinę teisę, Vengrijos teisės derinimo su ES teise vyriausybės duomenų bazėje (kuria administruoja Viešojo administravimo ir teisingumo ministerija) nustatytas tvarkaraštis; pirmas tvarkaraščio punktas – sprendimas dėl koncepcinių klausimų 2012 m. birželio mėn., o teisėkūros procesą planuojama baigti 2013 m. rudenį. Kalbant apie Fiskalinės tarybos veikimą, 2012 m. kovo mėn. pabaigoje įstatymu nustatyta, kad šios įstaigos pirmininkas gaus atlyginimą ir Parlamento kanceliarijoje gali įsteigti nedidelį sekretariatą (šie aspektai anksčiau nenurodyti). Nors tai mažas žingsnis teisinga kryptimi, nes tam tikras Fiskalinės tarybos institucionalizavimas geriau dera su jos tvirta teise vetuoti metinį biudžetą, apskritai galima laikyti, kad pažanga šioje srityje yra lėta ir pokyčius fiskalinio valdymo srityje reikės atidžiai stebėti.

3. IŠVADOS

Remiantis šiuo metu turima informacija galima teigti, kad Vengrija ėmėsi priemonių, kuriomis užtikrinama tinkama pažanga siekiant panaikinti perviršinį deficitą.

Visų pirma numatoma, kad 2012 m. 2,5 % BVP biudžeto deficito tikslas bus pasiektas ir 2013 m. biudžeto deficitas bus gerokai mažesnis už 3 % BVP ribą, nepaisant šiek tiek

¹⁹ Kovo 13 d. Tarybos rekomendacijos 13 konstatuojamoji dalis.

²⁰ Didelė šio valstybės turto dalis gauta dėl turto perėmimo *de facto* panaikinus anksčiau privalomą privačių pensijų pakopą.

pablogėjusios makroekonominės aplinkos. 2012 m. deficito tikslą numatoma pasiekti dėl 0,3 % BVP struktūrinių priemonių ir nedidelio teigiamo 2011 m. bazės efekto, taip pat dėl tam tikrų vienkartinį priemonių. Atsižvelgiant į potencialaus BVP augimo koregavimo poveikį ir į tai, kad mokestinės pajamos (atėmus diskrecinių priemonių poveikį) 2012 m. yra mažesnės, nei būtų galima tikėtis remiantis BVP pokyčiais ir standartiniu mokesčių elastingumu, galima laikyti, kad fiskalinės pastangos 2012 m. iš esmės atitinka 2012 m. kovo 13 d. Tarybos rekomendacijos reikalavimus.

Remdamosi visa viešai prieinama informacija, taip pat pateikta po 2012 m. pavasario prognozės galutinio termino, Komisijos tarnybos numato, kad 2013 m. deficitas sieks 2,7 % BVP dėl konsolidavimo priemonių komplekso ir liks gerokai mažesnis už 3 % BVP Sutartyje nustatytą pamatinę vertę net po to, kai bus visiškai atsisakyta grynųjų vienkartinį pajamų, sudarančių 0,9 % BVP. Remiantis šia deficito prognoze ir nuo to laiko gauta papildoma informacija, numatoma, kad valdžios sektoriaus skola sumažės nuo 80,6 % BVP 2011 m. iki mažiau nei 78,5 % BVP 2012 m. ir dar šiek tiek 2013 m.

Pagal bazinį scenarijų, numatytą 2012 m. pavasario prognozėje, kylanti rizika yra simetriška. Viena vertus, dėl palankesnio, nei dabar manoma, vietos valdžios balanso arba dėl mažesnių viešojo sektoriaus palūkanų išlaidų deficitas gali būti mažesnis. Kita vertus, kyla tam tikra deficito padidėjimo rizika, pavyzdžiui, dėl didesnių, nei numatoma, išlaidų, susijusių su centrinio banko nuostoliais. Be to, neseniai paskelbti nauji mokesčiai gali lemti tolesnį netolygų investicinės aplinkos blogėjimą; investicinei aplinkai taip pat gali pakenkti staigus BVP sumažėjimas pirmą ketvirtį – šių duomenų nebuvo galima įtraukti į prognozę ir jie gali turėti neigiamos įtakos deficitui.

Kalbant apie fiskalinį valdymą, 2012 m. konvergencijos programoje buvo paskelbta apie ketinimą pateikti Parlamentui teisės aktų pakeitimus. Tačiau tuo metu, kai šis vertinimas buvo baigiamas rengti, jokios viešos informacijos apie planuojamų pakeitimų turinį ir užmojus nepateikta. Nuo 2012 m. kovo mėn. Fiskalinės tarybos pirmininkui suteikta teisė gauti konkurencingą atlyginimą ir įsteigti nedidelį sekretoriatą. Kadangi pažanga lėta, pokyčius fiskalinio valdymo srityje reikės atidžiai stebėti, be kita ko, vertinant, kaip laikomasi 2012 m. konkrečiai šiai šaliai skirtų rekomendacijų dėl fiskalinio valdymo reformos.

Atsižvelgdama į pateiktą vertinimą, Komisija mano, kad šiuo metu nebūtina imtis papildomų veiksmų pagal Vengrijos perviršinio deficito procedūrą. Kad biudžeto deficitą būtų galima saugiai išlaikyti mažesnę už 3 % BVP pamatinę vertę, reikės griežtai įgyvendinti ir greitai patikslinti visas paskelbtas priemones. Galima būtų toliau tobulinti konsolidavimo priemonių struktūrą, glaudžiai *ex ante* konsultuojantis su atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis. Fiskalinio valdymo sistemą dar reikia koreguoti, kad ji atitiktų Tarybos rekomendaciją ir kad šalyje būtų sukurta gerai veikianti institucinė sistema. Turėdama omenyje šias aplinkybes ir naujausius blogesnius, nei tikėtasi, pirmojo ketvirčio augimo duomenis, Komisija ir toliau atidžiai stebės biudžeto pokyčius Vengrijoje pagal Sutartį ir Stabilumo ir augimo pakta, visų pirma atsižvelgdama į ilgai užsitęsusią šalies perviršinio deficito procedūrą. Du kartus per metus vyriausybės teikiamos PDP ataskaitos bus vienas iš informacijos šaltinių siekiant šio tikslo.

2 lentelė. Pagrindinių makroekonominių ir biudžeto projekcijų palyginimas

		2011	2012	2013	2014	2015
Realusis BVP (pokytis %)	COM	1,7	-0,3	1,0	–	–
	KP	1,7	0,1	1,6	2,5	2,5
Gamybos apimties atotrūkis ¹ (% potencialiojo BVP)	COM	-2,3	-2,7	-2,0	–	–
	KP	-2,4	-3,0	-2,6	-1,7	-1,2
Valdžios sektoriaus balansas ² (% BVP)	COM	4,3	-2,5	-2,9	–	–
	KP	4,3	-2,5	-2,2	-1,9	-1,5
Pirminis balansas (% BVP)	COM	8,3	1,5	1,2	–	–
	KP	8,3	1,6	2,0	2,2	2,2
Pagal ciklą pakoreguotas balansas ^{1,3} (% BVP)	COM	5,3	-1,3	-2,0	–	–
	KP	5,4	-1,1	-1,0	-1,1	-0,9
Struktūrinis balansas ⁴ (% BVP)	COM	-4,3	-2,1	-2,0	–	–
	KP	nėra duomenų - 4,0	-1,9	-1,2	-1,1	-0,9
Bendroji valdžios sektoriaus skola (% BVP)	COM	80,6	78,5	78,0	–	–
	KP	80,6	78,4	77,0	73,7	72,7

Pastabos:

¹ Pagal KP: programose nurodytas gamybos apimties atotrūkis ir pagal ciklą pakoreguotas balansas pagal Komisijos tarnybų perskaičiavimus remiantis programose pateikta informacija.

² Remiantis po Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozės galutinio termino gauta informacija, 2013 m. nominalusis deficitas galėtų būti sumažintas iki 2,7 % BVP.

³ Pagal ciklą pakoreguotas balansas, atmetus vienkartinės ir kitas laikinas priemones.

⁴ Atsižvelgiant į 2013 m. nominaliojo deficito prognozės sumažinimą remiantis po Komisijos tarnybų pavasario prognozės galutinio termino gauta informacija, atitinkamas struktūrinis balansas 2013 m. taip pat pagerėjo ¼ % BVP.

Šaltinis: Komisijos tarnybų 2012 m. pavasario prognozė (COM), paskelbta 2012 m. gegužės 11 d., ir 2012 m. konvergencijos programa (KP).